

Jobcentre: Mange jobklare kontant-hjælpsmodtagere søger ikke job

“Der er for meget administrativt arbejde med hele tiden at sanktionere.”

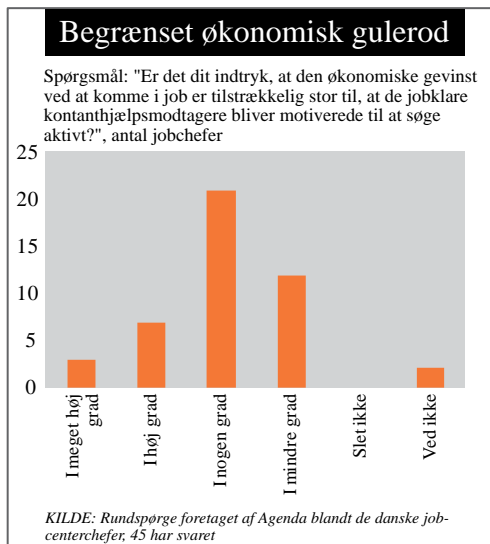
- Jobcenterchef

I over halvdelen af jobcentrene er der mindst 30 pct. af de jobklare kontant-hjælpsmodtagere, der ikke aktivt søger job. De økonomiske incitamer mangler, og det kan være besværligt at sanktionere, mener mange jobcenterchefer.

Af David Elmer

Mange jobklare kontanthjælpsmodtagere, der ikke fejler noget, men er erklæret klar til at kunne tage et job med det samme, gør ikke selv en personlig indsats for at finde et job. Det mener mange af dem, der til dagligt arbejder med at hjælpe kontant-hjælpsmodtagere i arbejde, nemlig lederne af jobcentrene i Danmark.

I hver fjerde jobcenter er det kun halvdelen eller færre af de jobklare kontant-hjælpsmodtagere, der af egen drift søger aktivt og vedvarende efter et job. Og i over

halvdelen af jobcentrene er der mindst 30 procent af de jobklare, der ikke søger aktivt.

Det vurderer jobcentrene i en anonym rundspørge som Agenda har foretaget. 45 jobcentre har deltaget.

Kun to ud af de 45 jobcenterchefer vurderer, at alle jobklare kontanthjælpsmodtagere tilknyttet jobcenteret aktivt søger job. Det er ellers det krav en modtager af kontanthjælp, der står til rådighed for arbejdsmarkedet, skal opfylde.

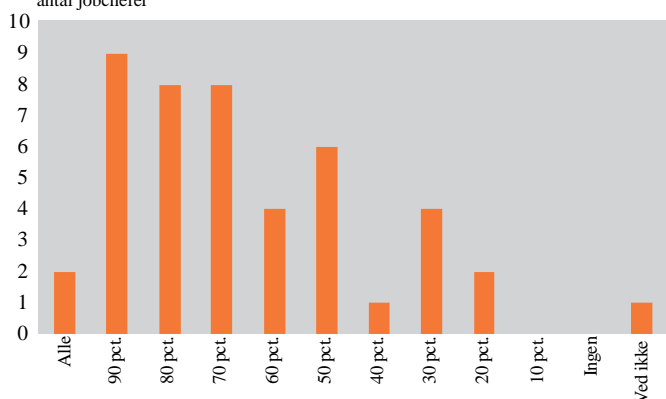
I den anden ende af skalaen er der to jobcenterchefer, der vurderer, at kun 20 procent af de jobklare kontanthjælpsmodtagere, selv aktivt søger job.

Rundspørgen spørger til jobcentrenes generelle vurdering baseret på de daglige erfaringer og indtryk, og der er derfor ikke tale om en eksakt måling. Som en jobcenterchef skriver:

”Der er tale om en subjektiv vurdering, baseret på generel erfaring. Når procenten ikke er højere, skyldes det krav om gensidig

Under 50 pct. søger aktivt job i nogle jobcentre

Spørgsmål: "Hvor stor en andel af de jobklare kontanthjælpsmodtagere tilknyttet dit jobcenter vurderer du af egen drift søger aktivt og vedvarende efter et job?", antal jobchefer

I fire jobcentre er det ca. 30 pct. af de jobklare kontanthjælpsmodtagere, der søger aktivt efter job. I to er det 20 pct.

BOMBE UNDER SYGEDAGPENGEPLAN

At fjerne sygedagpengeloftet vil skade arbejdsudbuddet, mener regeringens embedsmænd.

Side 3

JOBCENTRE BRUGER AALBORGMODEL

Halvdelen af landets jobcentre bruger straksaktivering på fuld tid for unge.

Side 4

UNDERVURDERER SOCIALE YDELSER

Over 65 pct. af danskerne under-vurderer, hvor høj førtidspension, dagpenge og kontanthjælpen er.

Side 5

forsørgerpligt for ægtefæller, andre oplevede barriere hos den ledige og manglende økonomiske incitamenter til at søge på lavtlønnede job.”

Lidt flere af de jobklare kontanthjælpsmodtagere er til gengæld engagerede og spiller aktivt med, når jobcenteret prøver at hjælpe dem med at skaffe job. Der er dog stadig 19 ud af de 45 jobcenterchefer, der vurderer, at højst 70 procent af de jobklare spiller aktivt med i jobcentrets forsøg på at hjælpe dem i arbejde.

”Manglende medvirken er ikke nødvendigvis uvilje, men kan også være begrundet i manglende kompetencer og tro på egne kvaliteter,” skriver en jobcenterchef.

Manglende økonomisk incitament

Årsagen til den manglende aktive indsats for at få et arbejde skal ifølge flere jobcenterchefer findes i, at den økonomiske gulerod ved at komme i job ikke er voldsom stor. 33 af de 45 jobcenterchefer vurderer, at den økonomiske gevinst ved at skifte kontanthjælp ud med lønindkomst kun i ”nogen grad” eller i ”mindre grad”, er stor nok til at motivere til at søge aktivt. Kun 10 af de 45 jobcenterchefer mener, at den økonomiske gevinst ”i meget høj grad” eller ”i høj grad” er tilstrækkelig stor.

Som en jobcenterchef, der mener den økonomiske gevinst kun i mindre grad er stor nok, uddyber:

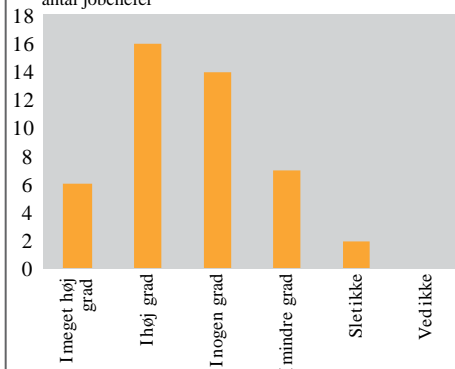
”Det er helt klart ikke den økonomiske faktor, som motiverer til at komme i arbejde. Det er andre sociale faktorer, som anerkendelse fra omgivelserne, muligheden for at være en del af det omgivende samfund og mest af alt være en rollemodel for egne børn.”

”Især transportudgifter fylder meget i forbindelse med job. Det gør at gevinsten ved at tage lavtlønsjob bliver forsvindende lille,” skriver en anden.

Flere gør af egen drift opmærksom på, at det hovedsageligt er forsørgere, der generelt ikke har udsigt til det store indkomstløft, ved at komme i arbejde. Det skyldes de ekstra ydelser som forsørgere modtager i kraft af deres børn.

Uenighed om sanktionsmuligheder

Spørgsmål: ”Hvis en jobklar kontanthjælpsmodtager efter jobcenterets mening ikke selv søger aktivt efter job i et rimeligt omfang, er jobcenterets sanktionsmuligheder så tilstrækkelige til at få ham/hende til at søge mere aktivt?”, antal jobchefer

KILDE: Rundspørge foretaget af Agenda blandt de danske jobcenterchefer, 45 har svaret

Uenighed om sanktionsmuligheder

Hvis en ledig efter jobcenterets mening ikke er tilstrækkeligt aktivt jobsøgende, kan jobcenteret i princippet tilbageholde dele af kontanthjælpen som straf. Men på spørgsmålet om hvorvidt sanktionsmuligheder er tilstrækkelige til at få den ledige til at søge aktivt, er jobcentercheferne splittede, selv om det er samme lovtekst, de arbejder ud fra. To mener, at sanktionsmulighederne ”slet ikke” er tilstrækkelige, mens seks mener, at det er de ”i meget høj grad”. De fleste svarer ”i høj grad” eller ”i nogen grad”.

”Sanktionsreglerne betyder, at sanktionen først er effektiv 1-2 måneder efter. Det skyldes statsforvaltningens praksis omkring månedsregistrering, partshøringsproces m.m.,” skriver en jobcenterchef. En anden mener, at der er ”rigeligt” med sanktionsmuligheder, men fortsætter:

”Vi har for mange og for komplekse regler. Stop for hjælpen indtil det ønskede opnås er meget bedre.”

En anden skriver: ”Der er for meget administrativt arbejde med hele tiden at sanktionere, og så give dem penge dagen efter igen, når de igen gider arbejde. Der bør være hårdere straffe i form af mistet kontanthjælp i en længere periode efter f.eks. to uberettigede fravær.”

Bombe under regeringens sygedagpengeplan

Regeringens egne embedsmænd sår tvivl, om det kan lade sig gøre at fjerne varighedsbegrænsningen for sygedagpengene uden at ramme arbejdsudbuddet. Tvivlen understøttes af de svenske erfaringer.

Af David Elmer og Morten Bjørn Hansen

Den danske regering undersøger muligheden for at afskaffe den danske varighedsbegrænsning på sygedagpengene, så man kan få sygedagpenge uden tidsbegrænsning.

Der er dog to betingelser fra regeringen: At fjerne varighedsbegrænsningen skal være såkaldt ”økonomisk ansvarlig”, og det skal ske, uden at arbejdsudbuddet reduceres.

Men embedsmændene i Arbejdsmarkedstyrelsen skriver i et nyt notat, at: ”vurderingen er, at varighedsbegrænsningen indebærer kortere sygeperioder, og at varighedsbegrænsningen øger det effektive arbejdsudbud.”

Det understøttes af de svenske erfaringer. Svenskerne havde nemlig tidligere intet loft på, hvor længe man kunne få sygedagpenge. Men da man i 2008 strammede sygedagpengeloven i Sverige og indførte en varighedsbegrænsning, faldt sygefraværet. Faktisk blev sygefraværet næsten halveret over syv år.

Pathric Hägglund, er forsker ved den svenske Inspektionen för Socialförsikringen og forfatter til en rapport om effekterne af de svenske sygedagpengereformer.

”Vi vurderede effekterne og fandt frem til, at opstramningerne på varigheden af sygedagpenge havde en klar effekt. Sygefraværet faldt, og vi kunne se, at det var de rigtigt lange sygemeldinger, der blev færre af,” siger han.

Han afviser, at de sygemeldte blot røg over på andre sociale ydelser.

”Opfølgninger på sagerne viste, at meget få af de der røg ud af sygedagpengesystemet endte på social hjælp. Intet tyder på, at langt de fleste ikke kom tilbage på arbejdsmarkedet,” siger han.

Pathric Hägglund mener, at de svenske resultater også vil gælde for Danmark.

”Konklusionerne er absolut gyldige universelt. Begrænsninger på varighed i forsikringsordninger, som sygedagpenge eller almindelig arbejdsløshedsdagpenge, forkorter forløbene. Det er påvist i mange forskningsartikler,” siger han.

Baggrunden for regelændringen i Sverige var dels at en varighedsbegrænsning ville påvirke kommunerne til at komme med behandlingstiltag i god tid inden varighedsgrænsen, dels en viden om at meget lange sygedagpengeforløb reducerede chancen for at komme tilbage på arbejdsmarkedet.

Vil ramme arbejdsudbuddet

Om en fjernelse af varighedsbegrænsningen kan lade sig gøre uden at ramme arbejdsudbuddet siger Pathric Hägglund:

”Det er svært at forene. Forskningen taler imod, at det skulle kunne lade sig gøre.”

Den svenske reform af sygedagpengesystemet indebærer blandt andet, at svenske sygedagpengemodtagere efter tre måneder skal arbejdsprøves. Kun hvis den sygemeldte ikke kan varetage andre opgaver hos sin nuværende arbejdsgiver, kan sygedagpengene forlænges. Efter seks måneder skal der gennemføres en ny arbejdsprøvning. Og kun hvis den sygemeldte ikke kan varetage job på det almindelige arbejdsmarked generelt, kan sygedagpengene forlænges i yderligere et halvt år. Efter et år er der, som i de danske sygedagpengeregler, mulighed for yderligere forlængelse af sygedagpenge under særlige omstændigheder, f.eks. sygdomme der kræver langvarig medicinsk behandling og rehabilitering. Ved en arbejdsskade er der ingen tidsbegrænsning.

”Sygefraværet faldt, og vi kunne se, at det var de rigtigt lange sygemeldinger, der blev færre af.”

- Pathric Hägglund, forsker

Jobcentre bruger Aalborg-modellen

Halvdelen af jobcentrene anvender straksaktivering på fuld tid over for unge kontanthjælpsmodtagere. De der ikke gør, er positive over for tanken.

Af David Elmer

I blandt andre Aalborg Kommune får de unge kontanthjælpsmodtagere lov at gøre rent eller klippe hæk på fuld tid til gengæld for kontanthjælpen. Det har Aalborg Kommune valgt at kalde nytteaktivering. Den model vil man fra politisk hold gerne udbrede til resten af landet i en eller anden form, så der bliver stillet krav til unge jobklare kontanthjælpsmodtagere. Og det bliver næppe svært at få ordningen indført, for efter eget udsagn anvender halvdelen af jobcentrene allerede modellen, og den anden halvdel står mere eller mindre på spring til at følge efter.

Det svarer jobcentrene i en anonym rundspørge som *Agenda* har foretaget. 45 af landets 91 jobcentre har deltaget. 23 svarer at de allerede bruger Aalborg-modellen, og resten - på nær fire - er positive over for at indføre modellen.

En af de jobcenterchefer, der allerede bruger modellen, skriver at ordningen er god til at gøre den ledige aktiv og mere moden til arbejdsmarkedet.

”Men der er en risiko for at holde den ledige fast og det er rigtig dyrt,” skriver

vedkommende.

En af dem der svarer, at de sandsynligvis kunne tænke sig at anvende modellen har også et par forbehold:

”Nytteaktivering kan være velfærdsudgiftsdrivende, fordi borgeren værner sig til ydelsen og indretter sig efter den, fordi den føles som et ”rigtigt” job. Derfor bør der være en bagkant for længden af aktiveringen. Desuden kan der være risiko for, at der løses opgaver som private ellers kunne løse.”

Netop risikoen for at fastholde den ledige har betydning hos flere af de, der sandsynligvis ikke kunne tænke sig modellen.

”Vi anvender uddannelsespålæg strategisk, og ønsker ikke denne form for straksaktivering, da den kan være fastholdende,” skriver én af de skeptiske.

En anden, der helt sikkert ønsker at indføre ordningen slår fast:

”Det er den eneste vej at gå. Selv om der er meget administrativt arbejde forbundet med sanktionering med den nuværende lov. Der bør kunne idømmes længere perioder uden kontanthjælp.”

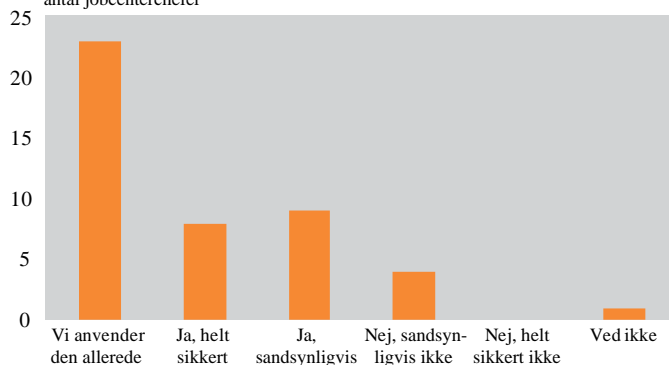
Ifølge tidligere meldinger fra Aalborg Kommune har nytteaktivering den effekt, at mellem hver fjerde og hver tredje af de jobklare unge, der kommer for at få kontanthjælp, går igen, når de møder kravet om nytteaktivering.

”Det er den eneste vej at gå.”

- Jobcenterchef

Straksaktivering på fuld tid til unge er populær

Spørgsmål: ”I bl.a. Aalborg anvender man en model, hvor alle jobklare personer under 30 år, der ønsker kontanthjælp, med det samme kommer i aktivering (kaldet nytteaktivering) på fuld tid. Er det en model, du kunne tænke dig, at dit jobcenter anvendte?”, antal jobcenterchefer

KILDE: Rundspørge foretaget af Agenda blandt de danske jobcenterchefer, 45 har svaret

23 jobcentre anvender efter eget udsagn Aalborg-modellen, hvor unge kontanthjælpsmodtagere straks kommer i aktivering med f.eks. at klippe hæk og samle skrald på offentlige arealer.

Mange undervurderer sociale ydelser

Over 65 pct. af danskerne undervurderer størrelsen på førtidspension, sygedagpenge og dagpenge, viser meningsmåling. 43 pct. undervurderer kontanthjælpen.

Af Louise Jaaks Sletting

Da kontanthjælpsmodtageren ”Carina” i november sidste år fremviste sit budget, blev mange danskere overraskede over hendes indtægt. Men en meningsmåling foretaget før Carina-sagen viser, at danskerne generelt undervurderer størrelsen på de offentlige ydelser.

I oktober 2011 spurgte Wilke over 3.000 danskere om, hvad de troede, man modtog i kontanthjælp, førtidspension, dagpenge og sygedagpenge.

Sammenlagt troede 43 pct. at kontanthjælpen var på under 8.000 kr. om måneden, selv om satsen for personer over 25 år var på 10.044 kr. om måneden i 2011 og højere for forsørgere.

Knap hver anden tror således, at kontanthjælpen er mindst 2.000 kr. lavere end den er. Ifølge Mads Lundby Hansen, cheføkonom i CEPOS, undervurderer endnu flere reelt kontanthjælpen, da satsen for enlige med børn er højere. Derudover er

skatten på offentlige ydelser lavere, da der ikke skal betales arbejdsmarkedsbidrag.

”Tallene er med til at forklare hvorfor vi fik Carina-diskussionen. Mange danskere ved ikke, hvor høje de offentlige ydelser er og de blev overraskede, da de blev konfronteret med Carina,” siger Mads Lundby Hansen.

Ifølge Kristian Weise, direktør i Cevea, har danskerne haft en tendens til at tro, at kontanthjælpen var lavere.

”Mange blev overraskede over Carinas budget, og jeg tror, at sagen har ændret rigtig meget i folks bevidsthed. I dag, tror jeg dog, at der omvendt vil være en tendens til at folk overvurderer kontanthjælpen. Under Carina-sagen blev det nævnt, at hendes indtægt var på omkring 15.000 kr., men det var inklusiv børnepenge og boligsikring,” siger Kristian Weise.

”Carina” har ændret billedet

Meningsmålingen viser, at danskerne også undervurderer andre offentlige ydelser. Endda i endnu højere grad.

Over 70 pct. af de adspurgte undervurderer størrelsen på førtidspension for en enlig og over 65 pct. undervurderer hhv. dagpenge- og sygedagpengesatsen.

”Det tegner et billede af, at vi ikke har en god fornemmelse for, hvad vi giver folk uden for arbejdsmarkedet,” siger Kristian Weise.

Han mener, at undervurderingen af de offentlige ydelser skyldes, at debatten i medierne handler om de allerlaveste ydelser: starthjælp og kontanthjælpsloft.

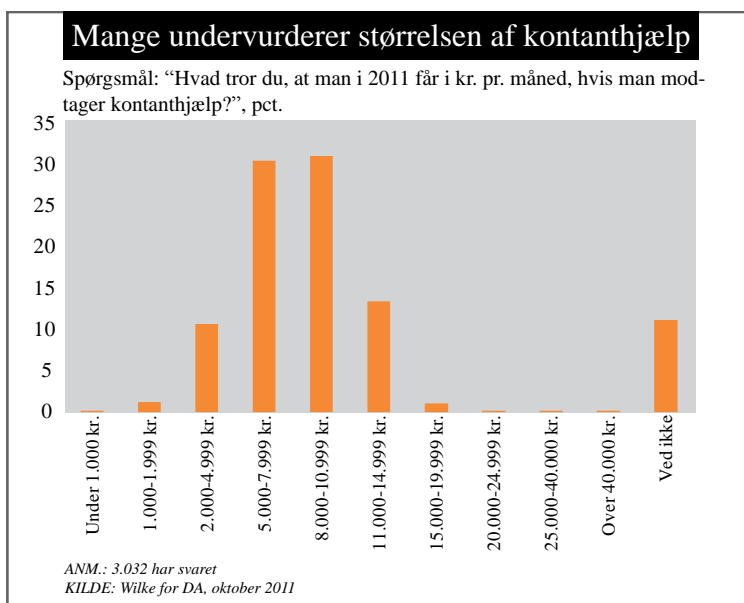
Mads Lundby Hansen er enig:

”Når befolkningen har et så skævt billede af størrelsen på de offentlige ydelser, så hænger det sammen med, at meningsdannerne primært taler om ”fattigdomsydelser”. Det giver et indtryk af, at ydelserne generelt er lave,” siger han og påpeger, at vi har meget høje offentlige ydelser i Danmark og verdens højeste offentlige udgifter.

”Forhåbentlig har Carina-sagen bidraget til et mere realistisk billede af niveauet på de offentlige ydelser,” siger han.

”Mange blev overraskede over Carinas budget, og jeg tror, at sagen har ændret rigtig meget i folks bevidsthed.”

- Kristian Weise, direktør i Cevea

43 pct. af danskerne svarede, at kontanthjælpen var på under 8.000 kr./mdr. 31 pct. sagde, at den var på 8.000- 11.000 kr. og 15 pct. at den var over 11.000 kr. Kontanthjælpen for personer over 25 år var på 10.044 kr. i 2011. For forsørgere var den højere.

agenda

arbejdsmarkedspolitisk
analyse

Udgivet af Dansk
Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V.
Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 15 73 98

Ansvarshavende redaktør:
Morten Bjørn Hansen

Redaktion:
David Elmer
Louise Jaaks Sletting
Berit Skov Nørgaard

E-mail: agenda@da.dk
Internet: agenda.da.dk

Agenda udgives i en gratis
e-mail udgave, der bestilles
under "abonnement" på
<http://agenda.da.dk>

Oplag: 4.500
ISSN: 1902-7915

Leder

Reformtid

[Af adm. direktør](#)
[Jørn Neerqaard Larsen](#)

Signalet fra landets jobcenterchefer i denne udgave af Agenda er ikke til at tage fejl af. Selv om et mindretal vurderer, at landets arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere er engagerede og aktivt søgende efter job, så viser rundspørgen, at de fleste jobcenterchefer ser væsentligt mere kritisk på sagen.

De oplever mangel på engagement og mangel på aktiv jobsøgning hos kontanthjælpsmodtagerne i deres kommuner, og de peger på manglende økonomiske incitamenter og ringe sanktionsmuligheder som forklaringen.

Signalet skal tages meget alvorligt på Christiansborg, fordi det netop kommer fra de, der til dagligt arbejder for at hjælpe kontanthjælpsmodtagere i job. At de ledige kontanthjælpsmodtagere ofte ikke selv søger aktivt er et grundlæggende og velkendt problem. Den manglende rådighed forstærkes yderligere af, at et betydeligt antal jobcenterchefer peger på, at op mod hver tredje ledig ikke spiller aktivt med, når jobcenteret forsøger at finde beskæftigelse til dem.

Kontanthjælpssystemet skal reformeres. Og skal en reform have en gavnlig effekt, skal der ses på både på pligter, varighed, ydelsesniveauer og økonomiske incitamenter forbundet med at modtage kontanthjælp som ledig.

Det er endelig helt afgørende, at en kontanthjælpsreform ikke står alene. Den skal samtænkes med en reform af skattesystemet, sygedagpengesystemet og førtidspensionsområdet, der samlet set skal pege i samme retning. Det skal bedre kunne betale sig at arbejde og udvikle sine kvalifikationer.